

quit; ita nec anima vivere potest sine verbo Dei. Elias his pastus exprimit nostræ naturæ infirmitatem, quibus non sufficit simplex pastus, sed duplex, quatenus ad superna valeamus ascendere; sicut enim corpus sine alimento corporali subsistere nequit; ita nec anima vivere potest sine verbo Dei. *Glossa. in III, Reg. I, 19.*

Sicut tempore messium, vel vindemiarum, unde caro nostra possit sustentari, colligitur; ita in diebus Quadragesimæ, quasi in spirituali vindemiarum, vel messium tempore, unde anima nostra in æternum possit vivere, congregetur; quia sicut negligens quisque, si opportuno tempore nihil collegerit, per totum anni spatium fame torquetur; ita qui hoc tempore spirituale triticum, et celeste mustum in horreis animæ suæ providere neglexerit, in æternum durissimam sitim, et crudelem inopiam sustinebit. Certissime scitote, Fratres, quia qualis est caro, quæ per multos dies non percipit cibum, talis est anima, quæ assidue non pascitur verbo Dei: Et quomodo caro per famem, et inopiam tenuis, et sicca velut quoddam simulacrum efficitur; ita, et anima, si verbi Dei cibo non pascitur, arida, et inutilis, et ad nullum opus bonum congrua, invenitur. *S. AUG. s. XVI de temp.*

Sicut caro pascitur cibo; sic reficitur anima Dei verbo, ut totus homo, id est, et exterior, et interior, de sancto, et salubri convivio satiatius exurgat. Nam si sola caro reficitur, et anima Dei verbo non pascitur, ancilla satiat, et domina fame torquetur. *Idem, l. c.*

Sicut lanæ, ut colorem imbibant, sæpius intingi debent; sic opus est, ut animæ nostræ continuo in sermones divinos intingan- tur, ut abluamur quidem a veteri opprobrio, induamur autem nova pulchritudine. *S. CHRYS. ho. ex div.*

Sicut in bello non omnis, qui pugnat, vincit; nemo tamen vincere potest, nisi pugnaverit; sic non omnes, qui student, et audiunt verbum Dei, acquirunt scintillam spirituales, nemo tamen acquirere potest, nisi qui, aut studiosus fuerit ad legendum, vel assidens ad audiendum. *Idem in Matt. h. XVIII.*

Sicut terra pluvii non rigata, etsi infinita susceperit semina spicas proferre non potest; sic animus divinis Scripturis non irrigatus, etiam si innumera apud eum effundat, fructum nullum proferre potest. *Idem s. VII, ap. Max.*

Sicut formica æstate colligit, unde in hyeme pascatur; sic unusquisque Christianus in rerum tranquillitate, quam significat æstas, colligit verbum Dei, ut in adversitate, et tribulationibus, quæ hyemis nomine significantur, habeat, unde spiritualiter vivat. *S. AUG. de decem chord. XI.*

Sicut hi, qui in labyrintho sunt, frustra exitum quaerunt sine duce; ita nec innumeros vitæ hujus Meandros evitare quis potest, nisi per verbum Dei ducatur. *Folog. in Ps. CXIX.*

Sicut is, qui in alto mari navigat, semper ad acm nauticam recurrere necesse habet, nisi aberrare velit; ita, ne a salutis itinere deflectamus, ad verbum Dei recurrere oportet. *Fab. conc. in Per. 3, Pent.*

UTILITAS. — Sicut columbæ juxta fluentia residere solent, ut insidiantium avium umbram in aqua videant; sic sancti viri in Scriptura Sacra fraudes Dæmonum prospiciunt ideoque in illa legenda, et meditanda assidue occupantur. *S. GREG. in Cant. c. I.*

Sicut ex thesauro si quis, vel per modicum auferre sinatur, magnas tamen parat divitias; ita in brevi licet S. Scripturæ sententia ingentem frequentem fructum spiritualesque divitias plerique reportarunt. *S. CHRYS. h. III, in Gen.*

Sicut floridum pratium varios, et omnigenos flores, et herbas, ad sanitatem non parum conducentes, offert; sic S. Scriptura Christi, et Sanctorum virtutes nobis proponit, ut, et suavem boni exempli odorem inde hauriamus, et per imitationem animæ nostræ salutem promoveamus. *Idem hom. XLII, in Gen.*

Sicut gladius carnes præcidit, sic et sermo divinus concupiscentias carnales. *Id. h. VIII, in cap. IV, Matt.*

Sicut medicina languenti corpori; sic verbum Dei prodest animæ ægotanti. *Idem.*

Sicut pluvia irrigat terram, ut fructum proferat; sic verbum Dei hominem irrigat, ut justitiam operetur. *Idem in c. VII, Matt.*

Sicut imber in ignem cadens facile flammam deprimat; ita concupiscentias evanescere facit sermo Dei in animam admissus. *Id. in divers.*

Sicut, si quis scintillam in fœnum projiciat, totum fœnum accenditur; ita verbum Dei, in anima receptum, eam totam inflammat. *S. CYRIL. in Jo. XV.*

Sicut granum sinapis, licet minimum inter semina, si tamen in terram jaciatur, fit maximum; ita verbum Dei, licet minimum appareat, si tamen in anima debito modo fovetur, in maximos fructus exrescit. *S. CHRYS. h. v, in Is.*

Sicut artifices per instrumenta artis suæ, quidquid faciendum susceperint, perficiunt; ita et nos per Scripturas divinitus inspiratas animam nostram depravatam corrigimus et inveteratam renovamus. *S. CHRYS. ser. III, de Laz.*

Sicut ramus abscissus, si juxta aquam plantetur, statim virescit; ita si peccator verbum divinum frequenter audiat, viret ejus anima, et in penitentiam convertitur. *S. Hier. in Ps. cxxxv.*

Sicut solis natura est eis, qui in hoc mundo sunt, ordinante Deo corporaliter dare vitam, illam conservare, insuper, et augmentare; sic etiam verbum Dei in anima hæc tria spiritualiter operatur. *S. BERN. s. v, in Dom. I, Quadr.*

Sicut Verbum Dei æternum est pabulum Angelorum in cælo; ita verbum Dei est pabulum sanctuarum animarum in terra; unde Christus dixit diabolo, qui jejunus erat ab hoc cibo: *Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo etc.* Hoc cibo Magdalena reficiebatur ad pedes Domini, audiens verba oris ejus, ut oblivioni traderet cibum ventris. *Bellov. l. III, spec. p. 1, dist. x.*

Sicut descendit imber, et nix de cælo, et illuc ultra non revertitur, sed inebriat terram, et infudit eam, et germinare eam facit, et dat semen serenti, et panem comedenti; sic erit verbum meum, quod egredietur de ore meo, non revertetur ad me vacuum. *ISALE, LV, 10.*

Sicut ex seminibus herbæ, fructus, frumentum, et alia grana progerminantur, quæ vitam corporalem in nobis nutriunt; ita pretiosum hoc semen verbi Dei etiam in nobis vitam spirituales, et immortalem gignit, alit, et sustentat. *MANSI, d. v, n. 1.*

Sicut ignis natura quanto magis auri naturæ adhærebit, tanto magis rubiginem consumet; sic et verborum timor, quanto magis menti imprimitur, tanto magis peccatum impudicitie nostræ purgatur. Hoc igne nos examinemus, verbo scilicet doctrinæ, quo minus idipsum cogamur examinare gehennæ igne. *S. CHRYS. h. LVI.*

Sicut in speculo vides tuam turpitudinem, et deformitatem, et si habes aliquam tincturam in facie, illam vides, et cognoscis, et sic

te lavas; ita est verbum Dei, per quod vides tua peccata, et potes illa cognita lavare per confessionem, et penitentiam. *S. BERN. s. VII, de mund. cord. ar. 1, c. VIII.*

Sicut medicina, corpus male affectum purgando, viscera interius commovendo, pravosque humores evacuoando, sitim communiter provocat; eundem quoque effectum verbum Dei in peccatore habet; efficit enim, ut peccata detestetur, omnes malignantes per confessionem foras ejiciat, dumque ei salutem spirituales conciliat, simul in eo sitim ejusdem divini verbi provocat, adeo ut, quantumvis frequenter illud auscultet, nunquam tamen audiendo satiatur. *MANSI, d. IX, n. 2.*

Sicut medicinæ sæpe sumuntur etiam ab hominibus sanis, tamquam preservativum ad occurrentem morbis, qui furtive nos aggredi possent; eodem quoque modo, licet, dum timore Dei vivimus, hoc remedium non admodum indigeamus, servit tamen velut preservativum contra mala ventura, a quibus infestari possemus; unde Palmista ait: *In corde meo abscondi eloquias tua, ut non peccem tibi.* Præterea, licet medicina ab infirmo medico prescribatur, eosdem tamen operatur effectus sanandi, ac si ab homine sanissimo administrata fuisset; eodem modo, licet verbum Dei prædicetur ab homine impio, pessimique exempli, non tamen per hoc sua destituitur virtute sanandi infirmitates nostras spirituales. Denique, sicut medicina, nisi tempore opportuno adhibeatur, ad nihilum prodest, quin potius obest; ita quoque nemo nescit, quod sermo opportunus est optimus. *Idem. d. IX, n. 9.*

Sicut silex, cum sit lapis durus et frigidus, nihilominus percussus scintilla emittit; sic verba sunt sacri eloquii, quæ quidem per narrationem litteræ frigida tenentur, sed si quis hæc, aspirante Domino, intento intellectu pulsaverit, de mysticis ejus sensibus ignem producent, ut in ejus verbis post animus spiritualiter adeat, qui prius per litteram ipse quoque frigidus audiebat. *S. GREG. h. XII, Ezech.*

Sicut gladius ferire nequit, nisi sit nudus; nam intra vaginam constitutus, quantumvis sit pretiosus, et acutus, non scindit, nec vulnerabit; ita verbum Dei, ut impiorum corda vulneret, nudum esse debet, id est, sine figurarum rhetoricarum ornamento, aut vanæ eloquentiæ floribus, debet pronunciarum. *MANSI, d. XI, n. 4, 6.*

Sicut corporalis cibi appetitus indicium est bonæ valetudinis; ita desiderium spiritualis doctrinæ manifestissimum argumentum est animæ bene habentis. Multi autem sunt, qui prædicationem auscultant ex consuetudine, ut faciant, quod alii faciunt, non vero propter finem, ob quem est instituta. S. CHRYS. XXXII, in Gen.

DIGNITAS. — Sicut in scriptis sæcularibus sæpe, vel unam syllabam deesse, plurimum refert; ita in Scripturis Sacris, nec apiculus est, vel syllaba, in qua non sit thesaurus, modo attenta mente omnia consulamus. S. h. XX, in Gen.

Sicut margaritæ inclusæ coelileis positæ sunt in profundo maris; sic mysteria divina verbis inclusa, posita sunt in altitudine sensus Scripturæ. Idem in c. vii, Matt.

JUCUNDITAS. — Sicut vinum dum bibitur, tristitiam sedat, et cor mutatur in lætitiã; sic et spiritale vinum Scripturarum, dum bibitur, in lætitiã convertit animam. Idem h. XXII.

Sicut manna habuit omne delectamentum; ita, dum electus quisque S. Scripturam utiliter juxta modum suum intelligit, quasi acceptum manna in voluntarium saporem vertit. S. GREG. I. VI, mor. VII.

ADMITTO. — Sicut in convivio multa fereba apponuntur, nemo tamen cogitur de omnibus comedere, sed ex iis solum, quæ magis sapiunt, aut conducunt; ita et in concione multæ sæpe doctrinæ proponuntur, quas tamen non omnes implere necesse est, modo una, alterave bene applicetur. Fab. cont. v, in Dom. Sez. n. 4.

Sicut structores in conviviis non sibi, sed aliis dividunt cibos; ita multi verbum Dei audientes, non sibi, sed aliis illud applicant. Fab. cont. v, n. 3.

Sicut, cum Regis leguntur litteræ, altum est ubique silentium, et aures eriguntur, ut sciãnt, quæ regis litteris manifestentur, et quisquis, vel parum tumultuatus fuerit, in magno periculo erit; ita multo magis cum magno tremore standum est, et altum silentium habendum, et pellendæ cogitationes turbulenta, ut verba Dei intelligere possimus, quo Deus approbata obedientia nostra majoribus nos muneribus remunerari dignetur. S. CHRYS. h. XIV, in Gen.

Sicut apes omnibus floribus insident, et melle se onerant; ita quoniam eloquia Domini sunt super mel ori meo, cum magna solitudine excipere oportet. Ibid.

PREDICATIO. — Sicut gemma magis fulget, quando annulo inseritur; sic celestis doctrina voce predicatoris a Deo vocati proposita fortius læet, ac movet, quam simpliciter tantum lecta. Ibid.

Sicut non est audiendus ulcerosus, cum in ulcerum purgatione, vel actione reclamat; ita nec concionatori curanda reproborum oblocutio, cum salubriter increpantur: sed potius iisdem cum S. Augustino dicere debet: Emendate vitam, et mores vestros, et ego emendabo linguam meam. Fab. conc. IV, in Dom. XI, post. Pent. n. 4.

Sicut patris familias est, filii panem scindere, vel frangere, et non ipsorum parvulorum, ne seipos vulnerent; sic non est laicorum Scripturas exponere, et sibi ipsis concionari, sed pastorum Ecclesia. Idem, conc. III, in Dom. VII, post. Pent. n. 4.

DAMNUM. — Sicut non posse percipere cibum corporalem, est signum mortis corporalis; ita non percipere legendo, vel audiendo verbum Dei, quod est cibus animæ, est signum mortis animæ. S. ANTON. p. 2, l. IX, c. XI, § 2.

Sicut aqua in horto deficiente, flores, fructus, cunctaque aliæ tenellæ plantulæ arcescunt, et languent; ita quoque vivo hoc fonte verbi divini in Ecclesia deficiente, omnes virtutes languescunt, et tabescunt. MANSI, d. XXV, n. 8.

MOTIVA.

AD VERBUM DEI AVIDE AUDIENDUM. — Quia frequens, et sedula verbi divini auditio est signum prædestinationis: uti sequentibus verbis S. Chrysost. indicavit: Argumentum est mihi hoc vestri in divinis profectus, quod tanta promptitudine quotidie convenitis, et spirituali doctrina expleri non potestis; nam quemadmodum corporalis cibi appetitus indicium est bonæ valetudinis; ita desiderium spiritualis doctrinæ manifestissimum est argumentum animæ bene habentis. (S. CHRYS. h. XXXII, in Gen.) Et sicut ignis aurum emollit, et tractabilem facit, atque ad omnium rerum formas recipiendas disponit; ita Spiritus Sanctus qui habitat in homine, disponit ipsum ad recipiendum verbum Dei, eique obediendum. Fab. cont. II, in Fer. III, Pent. n. 4.

Quia est optimum instrumentum, et fundamentum ad insignem profectum in sanitate, et perfectione faciendum: Nam, ut recte S.

Chrys. advertit: Sicut arbor perpetua irrigatione crescit in magnam altitudinem; sic et divinatorum eloquiorum doctrina assidue irrigata, ad virtutis fastigium pervenit. Hinc Tobias senior filio dixit: Audi fili mi, verba oris mei, et ea in corde tuo quasi fundamentum construe: Id ipsum quoque a Verbo Incarnato unicuique animæ fidei dici videtur. At vero, dices: Quænam inter verbum Dei, et fundamentum est proportio? Fundamentum totum sustinet ædificium, aulas, cubilia, conaenala, ambulacra, solaria, atria, et quicquid boni, et pulchri in vasta aliqua fabrica continetur. (S. CHRYS. h. VII, de An. et Samuele.) Cogitas magnam fabricam construere celitudinis? quærît S. Augustinus; de fundamento prius cogita humilitatis (nos in præsentem dicere possumus, de fundamento prius cogita verbi Dei.) Et quantum quisque vult, et disponit superimponere molem ædificii, quanto erit majus ædificium, tanto altius fudit fundamentum. Quanto quis in perfectione alius desiderat proficere, tanto profundius verbum Dei fundamentum debet jacere, quia huic omnes solidissimæ virtutes unice innitiuntur. S. AUG. s. XVIII, de verb. Dom.

Quia est cibus spiritualis animæ, uti Christus dixit: Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod exit de ore Dei. (MATT. IV, 4.) Si ergo cibum corporis tanta solitudine conquirimus, et quotidie bis, aut sæpius sumimus; quanto magis verbum Dei velut cibus animæ sollicitè quotidie sumendum est, ut animam nutriat, pinguefaciat, et roborat.

Quia est myrothecion spirituale animæ; continet quippe diversa balsama, id est doctrinæ aptissimas ad animam in vario genere deliquiorum ex adversitatibus occurrentibus suborientium roborandam.

Quia est armamentarium spirituale animæ: De quo Sponsus in Canticis dixit: Sicut turris David collum tuum (per quod procedit verbum Dei) quæ ædificata est cum propugnaculis: mille clypei pendunt in ea. omnis armatura fortium. (Cant. IV, 4.) Et Salomon id ipsum confirmans: Omnis, inquit, sermo Dei ignitus clypeus, sperantibus in se. Prov. XXX, 5.

Quia a peccatis præservat, juxta illud Davidis: In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi. (Ps. CXVIII, 41.) Hinc et S. Bernardinus, verbum Dei, inquit, purgat delinquentes, quia per verbum Dei, cognita

veritate, animæ a suis sceleribus convertuntur. Unde Psalmista ait: Lex Domini immaculata, convertens animas; eo quod Dei verbum, eum, quem reperit inmaculatum a culpa, præservat, et, quem invenit inquinatum, purificat, et immutat. S. BERN. t. I, s. x, in Dom. I, Quadr.

Quin emollit induratos. Quantos, inquit S. Thomas Villanov. peccatores induratos, et vidimus, et legitimus, ex auditu verbi Dei fuisse conversos, mutasse vitam, emendasse mores! (S. THOM. Villan. in Sezag.) S. Bernardus in sermone de multiplici utilitate verbi Dei in hæc verba scribit: Si cor tuum induratum est, memento Scripturæ dicentis: Emitte verbum suum, et liquefaciet ea. Et item: Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Si tepidus es, et evomi jam formidas, non discedas ab eloquio Domini, et inflammabit te, quia eloquium ejus ignitum valde. S. BERN. s. de util. verb.

Quia vigorem animo confert: Nam hoc inebriat martyres, se rebus temporalibus nudabant, vulnera, et cruciatu corporis pro nihilo ducebant, imo ad mortem alacriter properabant: Subditque auctoritatem S. Bernardi dicentis: Quem talis gustus inebriaverit, ad omne opus, et omnem laborem hilarescit; laborat, nec lassescit; festinat, nec deficit; dolet, et non sentit; lacerat, et nescit; irridetur, et non advertit. BELL. I. III, p. I. dist. x.

Quia ad charitatem excitat: uti S. Thomas indicat versum illum: Concealuit cor meum intra me: ita exponens: Id est, concitatus est calor charitatis in ore meo. Prov. VI, Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta ejus non ardeant? sic impossibile est, quod homo abscondat verba Dei, cum inflammatur cor charitate. (S. TH. in Ps.) Sed et S. Bonaventura exponens illa Discipulorum in Emmaus euntium verba: Nonne cor nostrum ardens erat in vobis, cum loqueretur in via etc. ita scribit: verbum namque Christi inflammaverat corda eorum, quia verbum Dei igneam habet naturam, propter inflammationem amoris; unde Jeremias: Numquid non verba mea quasi ignis? Et ignitum eloquium tuum vehementer, et servus tuus dilexit illud: Hoc autem facit verbum immitteudo Spiritum Sanctum. (S. BON. in c. XXIV, Luc.) Unde Beda: Ex auditu sermone, cor prius corpore incredulitatis, et timoris frigidum, igne Sancti Spiritus est accensum, ut superno desiderio ardeat: quot

enim præceptis instruitur homo, quasi tot facibus inflammatur.

Quia contra dæmones defendit : Nam sermo Dei ignitus est clypeus, teste S. Bernardino, in quo clypeo secundum Apostolum ad Ephes. vi. *Extinguuntur omnia tela nequissimi hostis* : Tela enim nequissimi diaboli sunt omnes modi, quibus nos tentat; unde Psalm. ait : *Scuto circumdabit te veritas ejus*, scilicet verbi ejus. *Non timebis a timore nocturno; a sagitta etc.* ibi enim exprimentur septem modi, id est, septem tela, quibus dæmones nos impugnat qui omnes extinguuntur per verbum Dei. S. BERN. t. II, s. IX, n. III, c. II.

Quia experientia certa docet, teste S. Bernardino, *populos tantum a Domino flagellari, quantum rebelles inveniuntur in verbo Dei*. S. BERN. l. c.

Quia primas utilitates alias offert : Est enim verbum Dei frequenter prædicatum. Primo mentis illuminativum. Secundus affectus inflammativum. Tertius affectus adjuvativum, sive firmativum. Quarto est ad gloriam æternam inductivum. Quid ergo melius? Quid animæ dulcius? Quid homini fructuosius, quam ut verbum Dei prædicabile audiamus devote. (S. Box, II, de Ev.) Hinc istam utilitatem intendens Ecclesia, inquit S. Aug., cum excludat a Missa, et a divinis officiis Interdictos, Schismaticos, Excommunicatos, Hæreticos, Infideles, a prædicatione tamen non separat quemquam. Stet populus sine prædicatione triginta annis, et consuetudo modo audiat Missas; alius quoque consimilis populus absque celebratione Missarum, et etiam per totidem annos, et sæpe audit verbum Dei, et licet utrumque nocivum sit, tamen, cæteris paribus experientia teste, majus incomparabiliter sentiret in fide, et moribus detrimentum, absque audientia verbi Dei, quam sine Missarum celebratione. Nonne quotidie experimur : quis timor Dei, vel amor? quæ cognitio divinorum? Qui est peccatorum factor, et horror? Quæ cognitio virtutum, atque amor? Quæ Sacramentorum veneratio, atque frequentatio, ubi abfuerit verbum Dei. S. AUG. op. Mansi d. I, n. 3.

Quia est Epistola Dei, uti S. Bernardinus indicavit, dicens : Si unus magnus Princeps scribit unam litteram suo populo, omnes convocantur, et omnes præparant se ad audiendum cum magno desiderio sciendi, et cum magna reverentia, et Cancellarius as-

cedit in altum coram populo, et cum magna reverentia aperit litteram, quia representat personam domini, et omnes stant reverentes, et attentis. Si igitur hoc in temporalibus sit, quanto magis in spiritualibus, cum prædicator sit Cancellarius magni Regis æterni? S. BERN. t. IV, s. in Dom. 1, Quad. p. 1.

Quia æquitas id exigit, teste S. Ambrosio dicente : Videte, fratres, si justum est, ut caro de terra facta interdum his in die capiat cibum; et anima nostra, imago Dei, vix vel post plures dies accipiat Dei verbum. S. ANB. t. V, s. XXXV.

MEDIA

Puritas conscientia : Nam quomodo possunt verba Dei dulcia esse in faucibus tuis, in quibus est amaritudo nequitiae? inquit recte S. Aug. Certe sicut in magno vase acetii si quis guttam mellis immisceat, etiam mel perdit, et acerbitas acetii non mutatur; sic homini in hac malorum multitudine constituto : si collocatus fueris justitiæ verbum, et verbum perdis, et ille non temperat in concupiscentia mundanarum rerum. (Langius in Polyan. V. eodem.) Hinc merito S. Joannes dixit : Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscat de doctrina utrum ex Deo sit. (Jo. VII, 47.) Nam; ut recte dixit S. Aug. : Bona vita, quæ ex præceptis Dei agitur, tamquam stylus est, quod auditur, scribens in corde. Si in cera scriberetur, facile deleteretur; scribite illud in cordibus vestris, et moribus, et numquam delebitur. S. AUG. in Ps. cxxiii.

Oratio : Nam, ut sapienter advertit idem S. Aug. : Sicut solem non videt oculus, nisi in lumine Solis, sic verum, et dominicum lumen non poterit videre intelligentia, nisi in ipsius lumine, de quo ait Propheta : Domine, in lumine tuo videbimus lumen. (Idem ad Orosium.) Quod confirmans S. Cyprianus : Ambulantes, inquit, in tenebris sibi-metipsis lumen non possunt ostendere; nisi ultroneum seipsos non videntibus offeratur lumen; ita humana cæcitas ad Deum non dirigit viam, nisi ipse lucernam legis ostendat. (S. CYPR. de singul. Cler.) S. Chrysostomus, quoque calculo suo idipsum confirmans : Nihil aut parum fractus, inquit, capi ex Homilia potest, nisi oratio adjungatur. Porro sermoni oratio debet antecere, sic Apostoli dicunt : Nos in oratione, et sermo-

nis doctrina perseverabimus. Sic Paulus fecit, cum in exordiis suarum Epistolarum orat, ut perinde quasi lumen lucernæ, lux ipsa orationis tegat fervorem. S. CURYS. h. III, de incompr. nat. div.

Recta intentio : Nam, ut breviter, et recte S. Gregorius dixit : Verba Dei tunc verius mens intelligit, cum in eis semetipsam querit. Et, ut alius advertit : Sicut gladius rectus non intrat in vaginam curvam; ita nec verbum Dei in os hominis sinistra intentione detortum; non enim in malevolam animam introibit sapientia. S. GREG. I. moral. Fab. conc. IV, in Dom. IV, post Pen. n. 2.

Libertas a curis, et vanitatibus secularibus : Nam sicut pluvia super lapidem canens, desuper quidem sudare eum facit, ab intus autem sicum relinquit, quia non descendit humor in eum; ita, et homini mundiali quando loqueris verbum Dei, tantummodo sonus verbi desuper percutit aures carnales illius, in cor ejus autem nihil descendit. (Lang. in Polyanth. V. eodem) Sed et idem medium suadens Origenes : Ut, inquit, si filium tuum scire vis litteras liberales, verbi gratia, rhetoricam disciplinam, numquid eum vacuum, et liberum esse concedis ab omnibus aliis? omissis cæteris, huic uni studio operam dare jubes? Pædagogos, Magistros, libros, impensa das? nihilque deesse concedis, quod ad profectum ejus studii faciat? quis nostrum ita se ad divinæ legis studia convertit? Orig. h. xxii, in Ex.

Ardens desiderium : Nam, ut S. Hilarius recte dixit : Sicut per os in alimoniam cibos corporis sumimus; ita per cor ad vivificandum animam escas doctrinæ celestis accipimus, quæ nisi amplificata, et patente ore corda attracta quodammodo fuerint, non adibunt. S. HILAR. in Ps. cxxviii.

Sedula Meditatio : Nam, ut sapienter advertit S. Chrysostomus : Sicut lucerna, nisi ei subministraveris oleum, extinguetur : sic verbum fidei nostræ, quod credentes accipiunt, nisi assiduis nutriatur doctrinis, et meditationibus Scripturarum, extinguuntur, nec satis illuminat animam. (S. CURYS. h. v, in xxiv, Matth.) Et, ut S. Augustinus olim similitudine confirmat : Sicut thus non redolet, nisi ponatur in igne : nec virtus sinapis sentitur, nisi conteratur in lapide; ita nulla S. Scripturæ sententia vim suam declarat, nisi cocta in corde. (S. AUG. in Specul. peccat.) Ut adeo vero S. Isidorus dixerit : Quanto magis quisque in sacris eloquiis assiduus

fuerit, tanto ex eis ubiorem intelligentiam capit. S. ISID. l. I, de summo bono.

Solicita inquisitio : Quippe, ut S. Cyrillus ait : Probus auditor, ac sapiens, quæ intelligentia memoratur, mentis ea thesauro statim commendavit : si quæ vero ardua videntur; sæpe, ac multum investigans, atque interrogans, tandem assequitur; venatorius canes apprimere imitatur, qui hæc, atque illuc percurrunt feras quærentes. Sic affectum esse sapientem propheticus quoque sermo denotat dicens : Conquire, quære, et habita mecum. Quærendum enim semper est, ut apud eam haberemus, et ad alienas sententias non efferamur. (S. CRALL. l. III, in Jo. xxxix.) Quod ipsum elegantius confirmans Robertus Abbas Tuitiensis, sic ait : Jacob luctatus est cum Angelo, in quo Deus erat, qui, et victum se fatebatur; ita luctari debet verbi Dei amator cum sermone vel Scriptura, in qua Deus est, quæ ex Deo est, nec dimittere antequam vincat vincti voluntem, sensumque comprehendat utilem in littera jacentem. Lucta enim pulcherrima est, tandiu perseverare petendo, donec inveniat; pulsando, donec aperiat; hæc lucta placet Deo, hæc ipse cupit vinci, hæc fortitudine opus est, ut nobis aperiat, et det Spiritum Sanctum. Unde S. Augustinus, de manna disserens : Quid est hoc, inquit, manna ergo interpretatur, quid est hoc? vide, si non ipsa nominis virtus ad discutiendum te provocat, ut, cum audieris legem Dei recitari in Ecclesia, semper interroges, et dicas Doctoribus : Quid est hoc? S. AUG. s. xxvi, de manna.

Tribulatio : Quod medium insinuat S. Basiliius his verbis : Quemadmodum parvi pueri doctrinam desiderantes, ob ferulas, flagellaque, quæ Magistri, et Pædagogi adhibere solent, attentius dictata suscipiunt, et ipse sermo ante plagas non auditur, post verbera, doloresque, velut statim apertis auribus, et auditu excipitur oratio, et memoria custoditur; sic qui divina audiunt præcepta, et ad ea servanda negligenter se habent, postquam a Deo disciplina ipsius inflata est, ad ipsius mandata servanda, ac ei obtemperandum voce quadam excitari videntur. S. BASIL. in Prov.

Timor Dei : Nam basis quadam verbi Dei est timor sanctus; sicut enim simulacrum aliquod, si in basi statatur, tunc majorem habet gratiam, standique accipit firmitatem; ita verbum Dei in timore sancto melius sta-

tuitur, fortius radicatur in pectore timentis Deum, ne labatur verbum de corde viri, ne veniant volucres, et auferant illud de incuriosi, et dissimulantis tactu. S. AMBR. s. v. in Ps. cxix.

Magna æstimatio: nam infinitus est thesaurus, ait Bellocensis, hominibus, non Deo, idest, ad utilitatem non Dei, sed hominum, tam ipsius, cui servandus committitur, quam illorum omnium, quibus communicatur. Pergit idem Præsul ulterius, et ostendens, cum qua reverentia, et devotione verbum audiendum sit, et custodiendum sit, sequenti utitur potentissimo argumento: Si sudorem, qui fluxit e corpore Christi, vel lacrymam de oculo, vel stillam Sanguinis de quocumque membro possemus habere, cum magna reverentia servaremus; quanto magis verbum, quod de cordis ejus intimis manavit: Psalm. xlvj. *Eruclavit cor meum verbum bonum*. Hoc, inquam, verbum de corde Dei productum per Legem, Prophetas, et Apostolos vobis missum, imo et per ipsum Dei Filium, Verbum scilicet, carnem, fructum, nobis audibile, visibile, et legibile, verbaliter propinatam, ut saltem verbum ejus continere non possemus. BELLOV. l. III, p. 5, dist. x.

Silentium, et quies, uti S. Aug. commendavit dicens: Rogo vos, fratres charissimi, ut secundum consuetudinem fidelium, cum silentio, et quiete, ea, quæ a nobis prædicantur, accipiatis. Animus enim noster, quando potuerit, donante Deo, aliquid de electione Sanctarum Scripturarum concipere, spirituales nidum in cordibus vestris desiderat invenire; et ideo velut castissimi turtures, divina verba Sancti Spiritus fervore in nido cordis vestri fovere contendite. S. AUG. s. cxcviii, de temp.

Dispositio bona animi: sicut enim eo tempore, quo terra nive contacta est, granum super illam non eicitur, eo quod intra frigus illud sine fructu congelaretur: eodem modo, ut verbum Dei in nobis fructum proferat, necesse est, ut omne frigus absit, nostraque voluntas per fervorem et devotionem disposita sit ad faciendum fructum ex illo, quod auditum fuit. (MANSI d. xxvii, n. 1.) Hinc Divus Chrysologus: Pectora parate, non chartam: sensum acuite, non calamum: et audita non attramento, sed Spiritu ministrante, describe: in ipsa area animæ, in ipsa bibliotheca interni Spiritus est locandum. (S. CHRYS. s. LVIII.) Sed et S. Thomas

Villan. Necessarium est primum, quod audiatur corde bono, et optimo. Audit corde bono, qui audit libenter, et cum gaudio, et sine fastidio: Audit corde optimo, qui audit intentione, et desiderio perficiendi. S. THOM. Vill. in Sexages.

ASCETICA.

In primis nosse debet Asceta, cur nullum præceptum datum sit de verbo Dei audiendo. Id quod resolvit S. Bernardus dicens, id non factum ab Ecclesia propter obligationem Curatorum; nam qui habet animarum curam, tenetur populo suo prædicare, prout habetur, disc. xxxvi, c. Qui Ecclesiasticis. Et ideo non fuit necesse præceptum iterare: Diebus etenim ex præcepto festis, illis, quibus animarum cura incumbit, præceptum erat, ut in medio Missæ verbum Dei annuntiarent: Qui ritus etiam in multis Diocæsis, et specialiter in Germania, conservatur. Secunda ratio, quam assignat, est, propter paucitatem prædicatorum, quia rari sunt; rariores, qui prædicent Christum. Tertio propter incommoditatem. S. BERNARDUS. t. II, s. xx, ar. 3, c. II.

Nosse debet, cur viva vox prævalcat mortua voci librorum; quam questionem S. Thomas Vill. decidit, dicens: Nec mihi dico, sapiens sum, litteratus sum, habeo in domo mea sermones Augustini, Bernardi, Chrysostomi, quos legam. Nam littera mortua est, vox viva; Habet enim nescio quid latentis energæ vox viva, quam non habet littera; vivus est enim sermo Dei etc., non sic littera; plus enim movet sermo, quam lectio: Prædicator enim viva vox Dei est, qui loquitur in illo, non venit audire hominem, sed Deum in homine. S. THOM. VILL. S. in Sexag.

Nosse debet, cur apud tam multos tam parvum fructum afferat verbum Dei; nimirum quia, sicut semina a formicis arrosa non amplius crescunt, ita idem in nobis per sepe serpens fraudulentus operatur; ne enim semen hoc in beneficium nostrum fructificet, ipse effitere conatur, ut nos illud in istre interpretetur, existimando, quod aliis, non vero nobis, hoc vel illud prædicatum fuerit, vel etiam, ne prædicationis semen adhibeamus, efficit, ut bonæ prædicationis famæ interiorius in corde nostro detrahamus. Aliam rationem insinuat concionator quidam, qui suis auditoribus dicebat: Optarem, vos

omnes mensæ verbi Dei accumbere, tamquam convivas, non vero tamquam sectores epulares: Convivæ etenim ex appositis cibantur epulis, sector vero epularum appositos cibos dividit aliis, sibi aliud nihil reservans, præterquam nuda ossa. Multi sunt, qui, cum spirituales verbi Dei cibum in memoriam, sive intellectum, in cor suum, tamquam in stomachum reponere deberent, cibum illum pro aliis præparatum esse existimantes, eundem scindunt, dividunt, et patiuntur, quicquid audierunt; his videlicet documentum aliquod, aliis quandam reprehensionem, aliis vero comminationem, ac tandem sibi melius nihil reservant, nisi quod loco profectus animæ propriæ acquirendi, suos innocenter dividunt proximis. MANSI, disc. v, n. 9.

Nosse debet, cur non desistendum sit a prædicatione verbi Divini, etiamsi fructus non sequatur; Ne dicamus, inquit S. Chrysostomus: Quid nobis opus est tot verbis? nulla ex hoc sermone promanat utilitas. Nam et agricola, ubi semel atque iterum, ac sæpius semen arvo commisit, nec votis respondet proventus, rursus eandem exercet segetem; neque raro fit, ut totius temporis iacturam uno faciat anno; sic et negotiator, quamquam crebro fecit naufragium, non tamen abstinere a portu, sed postea quam navem detraxit, et nautas conduxit, pecuniam nauuto acceptis eadem agreditor negotia. S. CHRYS. t. V, con. v, de Laz.

Nosse debet, quod, licet fructum non sentiamus, non tamen nullum referamus ex verbi divini auditione; uti pulchre ostendit Origenes dicens: Solent medici præbere interdum cibum aliquem, interdum etiam potum dare, v. g. ad discutendam caliginem visus, nec tamen in edendo sentimus, quia utile est, et prodest oculis; sed cum transierit visum cibi illius, aut poculi virtus, paulatim purgati aspectum, et tunc demum sentire incipimus, quia cibus ille, vel potus profuit oculis; sed et in aliis similiter corporis partibus eadem fieri solent. Hoc ergo modo credendum est etiam de prædicatione evangelica quia utilis est, et animæ prodest, etiamsi sensus noster ad præsens intelligentiam non capit, quoniam, ut diximus, et bonæ virtutes, quæ nobis adsunt, reficiuntur in his sermonibus, et pascuntur. ORIGENES, apud Mansi, disc. II, n. 6.

Nosse debet, quomodo verbum Dei fructuose

audiendum sit; id quod apte per similitudinem ostendit Auctor operis imperfecti, dum ait: Sicut qui mittit in os suum fragmentum panis, aut qualicumque cibum, primum molit cum dentibus, et ita demittit in stomachum, sic, et cum audimus omne verbum, necesse est ipsum meditari, et in ore sensus, quasi quibusdam dentibus, idest tractatibus molere, et videre, quid est, quod dicit, aut unde dicit, aut propter quam rem dicit. Aliam industriam insinuat Mansi dicens: Experientia docet, quod terra fructum referat illius sementis, quæ super ipsam dispersa fuit, v. g. si super terram seminatam est triticum, germinat, et matura facit triticum; si avena, avenam; si hordeum; et ita de aliis seminibus discurrere licet. Verumtamen observandum est, verissimum esse, quod Apostolus ait, scilicet: Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat; sed qui incrementum dat Deus: Semen enim calore, motu, et luce solis indiget, nec non influentiis cœlestibus, pluvii, frigore, calore, et aliis similibus qualitatibus, singulis quatuor anni temporibus correspondentibus: Ab his namque semen adjutum, subtiliores terræ partes sibi attrahit, easque in propriam substantiam convertendo fructum producit, et suo tempore maturefacit. Eodem igitur modo anima (discursus est Patris Arise) verbum Dei, quasi semen Christi, intra se recipit, illudque in corde suo repositum meditando, amat, eique subicitur, et in virtute illius novum hominem, novumque spiritum producit; Ad hoc tamen necessarium est, ut Sol justitie cor moveat, calore, et luce sanctorum inspirationum suarum excitet, et flammis divini sui amoris calefaciat, sic enim tandem fiet, ut anima ab hac cœlesti virtute fortificata, partes viciniores sibi, purioresque, idest, potentias suas, memoriam, intellectum, et voluntatem, illarumque operationes, et affectus sibi attrahat, ut ad producendum vitæ æternæ fructum, qui ex divino hoc semine expectatur, eidem uniantur. AUCTOR. op. imperf. hum. XI.

Nosse debet quis præcipue fructus quaerendus sit auditione verbi divini: Ille nimirum, quem (ut supra jam insinuatum est) S. Vincentius Ferr. indicavit dicens: Verbum Dei, quando est digne prædicatum, et devote auditum, facit tria: Primo illuminat in cognitione de rebus spiritualibus: Secundo inflammat in dilectione de bonis cœlesti-

bus; Tertio purificat ab infectione de culpis mortalibus. S. VINCENT. *Ser. IV, in Do. III post Pas.*

Nosse debet, triplicem auditum esse necessarium auditoribus verbi divini, ut Hugo Card. notat, scilicet auditum nature, quo verbum suscipitur; auditum intelligentiæ, quo sensus verbi discernitur; auditum obedientiæ, quo res verbi efficitur. Hugo CARD. apud Mansi, disc. xxvii, n. 3.

Nosse debet, quomodo intelligendi sint SS. PP. quando verbum Dei Corpori Christi præferunt: nimirum quod hoc verum sit, non quoad essentiam, sed quoad efficientiam, secundum Glossam. Quin imo major fructus sequitur ex verbo Dei prædicato, quam Corpore Christi sumpto: Nam per Sacramentum nullus justificatur, si accedit indignæ, et incongruæ, sed augetur iniquitas sua; sed obstinatissimi homines audiendo prædicationem convertuntur. S. ANR. p. II, tit. IX, c. XI.

Nosse debet necessitatem verbi divini, quam quidem sat clare Philo sequentibus verbis ostendit: Ut vera sanitas, quam nullus morbus præcessit in corpore, a solo Deo largitur quidem, sed ejus liberatio per artem, et medicinam, dum sinit, et a scientia, et artifice nos juvari in speciem, ipse sanat, vel per hæc, vel citra horum operam; sic etiam animæ bona, et alimenta largitur Deus per seipsum; per verbi autem prædicationem, quidquid ad sanandos animi morbos pertinet. PHILO. I. II, allegor.

Nosse debet, fructum verbi divini multum ab hominis cooperatione pendere: Id quod pulchre Origenes sequentibus verbis ostendit: Videtur mihi unusquisque sermo divinæ Scripturæ similis esse alicui seminum, cujus natura hæc est, ut, cum jactum fuerit in terram regeneratum in spicam, vel in quamcumque aliam generis sui speciem multipliciter diffundatur, et tanto cumulatus, quanto vel peritus agricola plus seminibus laboris impenderit, vel beneficium terræ fecundioris indulserit. (ORIGEN. hom. 1, in Ecod.) Non tamen propterea terreatur, si fructum non statim adverterit, sed potius doctrinæ ab eodem Origene datæ sit memor: Solent, inquit, medici interdum præbere cibum aliquem, interdum etiam potum dare, v. g. ad discutendam caliginem visus, nec tamen in edendo ipso cibo, vel in potando sentimus, quod utile est, et prodest oculis: sed cum transierit visum cibi illius, aut poculi virtus,

paulatim purgat aspectum, et tunc demum sentire incipimus, quia cibus ille, vel potus profuit oculis. Hoc ergo modo credendum est etiam de Scriptura Sancta, quia utilis est, et animæ prodest, etiamsi sensus noster ad præsens intelligentiam non capit: quoniam, ut diximus, et bonæ virtutes, quæ nobis adsunt, reficiuntur in iis sermonibus, et pascuntur, et contrarie torpescunt iis meditationibus, et effugantur. ORIGEN. hom. II, in Jesum. Nave.

Nosse debet curandum, ut sibi præ aliis familiaris sit sacrarum litterarum lectio: Eumque in finem nautas imitetur, ut S. Chrysostomus snadet: Qui, cum procellas digressi fuerint, et multum deinceps pelagus currentes, in portum decesserint quietum, demittentes vela, deponentes, egredientes navim, quieti sese, somno corpus recreantes, robustiores conatus reliquam ad navigationem præparant. Sic ergo et ipsi omni procella, tumultuque, et fluctibus liberati, quasi tranquillam ad quærendum portum, Scripturarum ad lectionem impellamus animas. (S. CHRYS. s. VII, de ponti.) Id, quod S. Gregorius quoque suavit, dum dixit: Divinæ Scripturæ sæpius lege, imo nunquam de manibus tuis sacra lectio deponatur in sacris Scripturis, per quas solas plene potes Dei intelligere voluntatem. (S. GREGOR. in moral.) Quid autem in hac lectione observari specialiter debeat, pulchre ostendit S. Hieronymus, dum dixit: Utere lectione divino vice speculi, fœda corrigendo, pulchra conservando. S. HIER. ad Rom.

Nosse debet utilem, et solidum modum tractandi S. Scripturam, quem quidem breviter, et bene insinuat S. Chrysostomus, dum ait: Agricola, postquam totius vineæ vindemiam peregerit, non prius desinit, quam singulos etiam minutos acinos decerpserit. Cum igitur nunc quoque videam, sub litteris velut sub foliis latere sensus occultos, age et hos rursus diligenter amputemus, pro fale sermone utentes. Siquidem vinea post fructus semel a vindemiatore defectos, stat nuda fructu, nihil habens præter folia; verum spiritualis divinarum Scripturarum vinea non item, sed quamvis, quidquid videbatur sustulerimus, tamen adhuc amplius superest tollendum. Itaque complures ante nos disseruerunt in hanc Parabolam: Complures fortassis, et post nos disserturi sunt, nemo tamen poterit totas opes eruere: nam ea est hujus opulentæ natura, quo foderis altius,

hoc magis exundant divini sensus. Fons enim est nunquam deficiens. (S. CHRYS. Ser. IV, de Laz.) Alibi vero iterum ait: Sicut qui sensibiles thesauros effodere conantur, non in superficie solum fodiunt, sed in profundum descendunt penitiores terræ sinus scrutantur, tametsi sæpe post labores, et sudores vix paucas portiunculæ afferunt. Non sic in spiritualibus, sed labor hic minor, et major ubertas; ita et nos ad ima descendentes Scripturarum, vim in breviculis verbis latentem investigemus. (Idem, ho. XX, in Gen.) Item sicut hi, qui in terris metalla fodiunt, ne minima quidem frusta prætereant, verum ubi nacti fuerint aliquam venam auream, meatus omnes exacte circumspectant; multo magis hoc facere nos oportet in S. Scripturis. (Idem, ho. II, in Isai.) Sed nec illud S. Augustini omittendum monitum: Verbi Dei auditor, inquit, similis esset debet animalibus, quæ ab hoc, quod ruminant, munda esse dicuntur; et non pigeat cogitare, quæ in alio cordis accipit, et cum audit, sit similis edenti: cum audita in memoriam revocat, sit similis ruminanti. S. AUGUST. c. cxciii, de vera innoc.

Nosse debet, duas præcipue doctrinas in interpretatione S. Scripturæ observandas esse: Quarum primam offert S. Petrus, dum ait: Hoc primum intelligentes, quod omnis prophetica Scriptura non sit privatæ interpretationis. (II. Petr. I. 20.) Alteram S. Augustinus tradit, dum monet, ut cum quis in sacrarum voluminibus litterarum, aliqua velut diversum sonante sententia sollicitatur, certa, et inconcussa fide teneat, nusquam deesse veritatem; etsi non facile propter magnitudinem rei intellectus quærentibus occurrit. S. AUGUST. de præd. grat.

Nosse debet, potissimum fructum, quem in verbi divini lectione, auditione et prædicatione quærere quisque debet, esse impletionem verbi. Sic enim disertè monet S. Chrysostomus, dum ait: Sicut Scripturæ divinæ semper in manibus, et jugiter mente voluntur; nec sufficere tibi putes, mandata Dei memoria tenere, et operibus oblivisci, sed ideo illa cognosce, ut facias, quidquid didiceris; non enim auditores legis justi sunt, sed factores. (S. CHRYS. in Ps. xcvi.) Cui consentiens S. Bernardus: Sic ait: Serva sermonem Dei, quo modo melius servare potes cibum corporis tui; nam, et ille panis vivus est, et cibus mentis. Beati, qui custodiunt illud. Ergo trajiciatur in viscera quæ-

dam animæ tuæ, ut transeat in actiones tuas, et in mores tuos. S. BERN. S. I, de advent.

CONCEPTUS PRÆDICABILES.

Ex occasione thematis: Panem cæli dedit eis; panem Angelorum manducavit homo: Potest verbum Dei eum manna comparari. 1. Quia de cælo descendit ut manna. 2. Quia parvum est aspectu, sed magnum efficacia, et virtute, ut manna. 3. Quia diversos sapes continet, ut manna. 4. Quia diversos habet effectus, ut manna; nam aliquibus in salutem, aliis in damnationem cedit, si debito modo non sumatur; Unde tres doctrinæ erui possunt. Prima, ut inde colligatur, quanti divinum verbum sit faciendum, tum ob locum unde venit, tum ob effectus, quos producit, non in corpore tantum, ut manna, sed in ipsa etiam anima. Secunda, quod manna, id est, mature, colligendum sit verbum divinum, ne aliqui occasio non sit amplius id audiendi, dum vellemus. Tertia, ut quisque tantum colligat, quantum pro se, et animabus sibi commissis sufficit, quæ omnia facile fusius, et præctice explicari possunt. Psal. lxxvii, 24.

Ex occasione thematis: Semen est verbum Dei (Luc. viii, 21): Potest ostendi, quam recte verbum Dei semini comparetur: 1. Quia vere etiam indiget ut in terram bonam, id est, ab omni peccato, cura, et sinistro affectu liberam animam, projiciatur. 2. Quia perinde ut semen occultari, et conservari, et per influxum cæli fertile effici debet. 3. Quia multo magis, quam semen, aliud trigesimum, aliud sexagesimum, aliud centesimum fructum refert, dum alii affectus, et proposita viæ purgatiæ, alii illuminatiæ, alii unitivæ convenientes ex auditu Dei verbo referunt; de quibus videri potest Faber c. I et v, in Sexag. fusius disserens.

Ex occasione thematis: Comparabitur viro consideranti vultum naturæ suæ in speculo (Jac. I, 23): potest verbum Dei speculo comparari, ut suavit S. Hieronymus, dicens: Utere divina Scriptura vice speculi. Itaque 1. ostendatur, quam recte verbum divinum speculo comparetur, cum vere sit lucidum, teste Davide, illuminans oculos, et suam cujusque faciem animæ ostendens. 2. Quam libenter, et frequenter hoc speculum inspicere debeat, cum totum fere fundamentum christianæ perfectionis positum sit in

notitia sui, quæ per inspectionem hujus speculi obtinetur. 3. Quo fine, et fructu debeat inspicere hoc speculum, scilicet ut, quemadmodum D. Hieronymus monet: Fœda corrigantur, pulchra conserventur, et augeantur, quod per aliquos casus, et exempla practica facile amplius ostendi potest.

Ex occasione thematis: *Simile est regnum cælorum grano sinapis* (MATTH. XIII, 31): Potest verbum Dei grano sinapis comparari; et 1. ostendi, quod ut sinapis, habeat quidem magnam acrimoniam, magnæ tamen salubritatis sit. 2. Quia licet, ut sinapis sit conleptibile, magnam tamen habeat efficaciam, cum illuminet intellectum, roboret mentem, accendat charitatem, præservet a vitis, provocet ad penitentiam, incitet ad virtutem, soletur in adversis; quæ omnia fuse et accommodate ad efficaciam sinapis ostendit Faber conc. vi, in Dom. vi, post Epiph. 3. Quia, ut granum sinapis, non habet efficaciam, nisi masticeatur, et per seriam considerationem ruminetur.

Ex occasione thematis: *Et cœperunt simul omnes excusare* (LUC. XIV, 18): Possunt proponi, et refutari excusationes, per quas se aliqui ab auditione verbi eximere volunt. Nempe 1. Quia concionator non placet; quia refutandi ex similitudine cibi, vel potus, qui si sapiat, parum curatur, qualis coquus aut hospes sit, qui eum coxit, vel obtulit. 2. Quia ipsa concio non placet, vel quia nimis longa, vel inulta est, vel antiqua inculeat; qui refutentur, ostendendo iterum in conviviis, quam nec longitudo, nec repetita appositio ciborum, absterreat, et famelicio quibus cibis sat saporis existat. 3. Quia ipsimet sibi docti satis videntur, aut nihil retinere possunt; qui refutentur ex eo, quod, licet docti sint, non tamen sibi applicant; et aqua desuper ex celo cadens multo melius irriget, quam quæ ex terra ascendens super agros transeurit. Deinde etsi non omnia retineant, semper tamen aliquid manet, sicut cum cibus sumitur, aut aqua per cribrum transfunditur. Videatur hac de materia fusiis discurrens Faber them. II, auct. in Dom. IV, post Pentec.

ALII CONCEPTUS.

QUALITAS. — S. Isidorus Pelusiota in ep. Zosymo Presbytero scripta, cum retulisset angustiam qua quidam premebatur, eo quod ab aliquo Sacramenta receperat, divinaque

mysteria participarat, qui vitam suam lubricam pessima fama denigraverat; significat, se talem hominem sequentibus verbis instruxisse: Nullo detrimento is, qui suscipit, afficitur, etiamsi is, qui tribuit, indignus esse videatur, neque incontaminata mysteria conspiciantur, etiamsi sacerdos omnes mortales improbitate superet. Id quod exemplo corvi Eliæ probat, qui, licet avis sit deformis, cadaveribus bestiarum foetidissimis devorandis assueta, vorax, rapax cunctisque exosa, nihilominus a Deo electus fuit, ut Prophetam adeo sanctum, adeoque benemeritum, pane et carnibus, mane et vespere sustentaret: Neque Elias provisionem hanc per longum tempus ab hoc corvo accipere renuit, sed grate, et libenter eandem acceptavit, ut vitam suam mortalem, cibi que indigam hac ratione sustentaret; Imo nonnulli sacri expositores in ea sunt opinione, carnes illas, et panes, ex sacrilegi Achab inimici Dei mensa fuisse surreptos: Quod si mihi dissidis (scribit Isidorus ad Zosymum) corvum cogita, impurum, inquam illud, atque in pullos suos crudele animal, cujus opera ille in cœlum excurrrens, ac celi civis, Elias aalebatur. Quotiescumque igitur anima nostra pane verbi Dei indiget (*non enim in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei*) audacter alimentum hoc spirituale, et salutare accipiat, licet ei a corvo, idest homine avaro, carnali, iracundo, aut alias vitioso, subministraretur. S. ISIDOR. III, ep. CCCXL.

Vera est etiamnum Ezechielis querela c. XXXIII. *Factum est verbum Domini tanquam carmen musicum*. Audivistis subinde nocturnos grassatores, qui gratissimam faciunt musicam, numquid placuit? et complures ex lectulo ad fenestram exivit; sed quid floita musica dixistis, aut certe cogitastis? cogitastis certe: o quam bene? et ad lectulum rediistis. Forte et ventriculo nocturno ex frigore infrigidastis. Verbum Dei tanquam carmen musicum. Sic sit multis peccatoribus, altum stertentibus. Concionatorem audiunt, evigilant, approbant, nisi forsitan stomachentur, ad lectulum redeunt, et Concionem habent pro carmine: vox, prætereaque nihil ex omnibus retinetur; debet retineri verbum Dei, inquit Magnus Greg.: Si cibus non retinetur in stomacho, quid prodest homini? MANSI, d. XXI, n. 4.

NECESSITAS. — Joannes Cluniacensis, et plures alii dubitare cœperunt, quo mysterio

factum sit, quod Christus nullum, quantum quidem ex Evangelistis colligi potest, patavit miraculi beneficium tempore passionis suæ, præter hoc unum, quod Malcho amputatam auriculam reposuit sanam. Quam ob rem vero per talis miraculi operationem tunc se potissimum prodere Christi potentia voluit, qui alia ante ac usitata prodigia facere, et vel leprosos sanare, vel oculorum usu donare cœcos, vel membrorum agilitatem restituere claudis, et paralyticis poterat? Id procul dubio factum, ut significaretur, quanta sit et utilitas, et necessitas prædicationis verbi Dei, quod auribus hauritur: *Fides enim ex auditu, auditus autem per verbum Christi*. (Rom. x, 17.) Cum ergo tempus advenisset, quo Christus, et sanguinem et vitam daturus erat, prius improbi servi aurem curavit, velut dixisset, parum profuturam suam passionem, parum utilitatis allaturum sanguinem, quem effusus erat, nisi præter cruciatum, quos tulit, et cruorem, quem fudit, relinqueret prædicationem. Aut hoc indicare certe voluit, quod propter prædicationem patiebatur, ideo spectare, ut surdæ curarentur et ægræ sanarentur aures; quomodo enim audient sine prædicante? inquit Apostolus. JOANNES CLUNIAC. X, 2, § 38.

Cum scandalum dedoceret Magister divinus, etsi jusserit, et oculos erui, et pedes, manusque abscondi, eo quod *melius sit, suscum, vel claudum in calum intrare, quam duos oculos, et pedes, manusque habentem mitti in ignem æternum*. Matth. v, et Marc. ix. De auribus tamen nihil dicit, ut abscondantur, si scandalizant; quasi insinuaret, placere illum Deo non posse, qui auribus caret. Cum enim *sine fide impossibile sit placere Deo*, Hebr. 1, 6. *Fides autem ex auditu*. Rom. x, 17, auritus vult omnes, qui omnes desiderat esse fideles. Quid? quod contra oculos excipiat: *Beati qui non viderunt*; auribus vero beatitudinem addicat: *Beati qui audierunt*. *Hortunc. con. Aut. in Dom. quod § 1.*

UTILITAS. — Magnæ vir experientiæ scripto consignavit, se per quinquaginta, et amplius annos tres hominum quævisse, et nupiam vidisse, legisse, audivisse, videlicet laboriosum, qui panem non habuisset, abstemium, qui brevis ævi fuisset; sedulum verbi divini auditorem, qui probe non vixisset. Citius album corvum, nigrum cygnum invenies, quam verbi divini auditorem sedulum, qui malus sit.

Convivium instruxerat Dominus, et quidem ultimum, cui etiam Judam adhibuit, eique manu propria buccellam intinctam in signum sinceri amoris porrexit. Cum ergo accepisset ille buccellam, exivit continuo: erat autem nox. Jo. XIII, 3. Quid ita properas Juda? tam cito satur es? tot te urgent negotia? Mane saltem cum cæteris, donec pro more gratias post mensam dixeris, an non respectum habes cæterorum? quid dicent de tua hac incivilitate? qui suspiciantur? At Judas nihil horum ponderat, sed currit festine. Permittamus illum currere. Quam timco, ne incurrat in laqueum, et hæreat. (*Idem § 1.*) S. Cyrillus Alexandr. I. IX, c. XIX, quærit, quo instigatore properaverit Judas, et respondet, sine omni dubio impulsorem fuisse illum, qui homines a concionibus abstrahit, vel extrahit ante finem. Strategema hoc fuit nequissimi hostis, qui suspiciatus est futuram probabilitatem a concione concionem, sicut etiam fuit pulcherrima, descripta a Joan. cap. XIII, XIV, XV, XVI, XVII, qua illos hortaretur ad constantiam, revocaret ad frugem; et cum deberet esse ultima concio, omnes nervos eloquentiæ intenderet ad persuadendum: timuit idcirco diabolus, ne suum Judam perleret: veni proinde cito foras, mi pallule, priusquam audias, et convertaris de peccato ad justitiam, de perfidia ad pietatem, de inimicitia ad fidem. Timebat diabolus, ne morando locus penitentiae daretur: hac de causa festinat. Ita D. Cyrillus. S. CYRILL. ALEX. I. IX, c. XIX.

S. David Psal. XLVI, ait: *Omnes gentes plaudite manibus, jubilate Deo in voce exultationis*, et paulo infra: *Subjecti populus nobis, et gentes sub pedibus nostris*, v. g. quando nimirum Apostoli indomitam gentilitatem jugo Evangelii subdiderunt. Quid ait hoc loco S. Joannes Chrysostomus, quomodo nudus subactus, et tanta variarum gentium ferocia domita fuerit? Respondet, id factum in voce exultationis, verbis Evangelii, hoc est, votivis, et gaudiosis novæ gratiæ nuntiis. Subdit autem mox S. Doctor: Solent exercitus, quando inclinat exercitus hostium, non uti extrema victoria, sed concordi voce, et clamore, fractos jam et abjectos eorum animos conquassare: quod est clare victoriæ, et trophæi maximi argumentum, quando bellum non manibus, sed clamore decernitur, isque loco manuum, et armorum sufficit. Itaque pugna manibus geritur, vocibus victoria debetur. Dicit nunc

Propheta : *Subilate Deo in voce exultationis* : velut dicere : Labores, et sudores prælii, quo contra inimicos nostros dimicatum, debentur (neque hoc negari potest) sanguini, quem magnus Dux noster Christus fudit, verum triumphus, et victoria voci divini verbi adscribenda sunt : verbo enim Dei proscripta sunt idola : verbo Dei conversa est Gentilitas : verbo Dei proclamata est pro cælo victoria : verbo Dei erudiuntur peccatores, et omnis nobis felicitas paratur : bellum non manibus, sed clamore decernitur, isque loco manuum, et armorum sufficit. (S. CHRYS. in Ps. XLVI.) Huc alludit Tertullianus, quando de Christo hæc dixit lib. de Patient. Taceo, quod figitur; ad hoc enim venerat : de Domino sit Magister : tamquam dixisset : Plurimas gratias debeo Redemptori pro immensa liberalitate, qua in crucis stipite sacrosanctum suum sanguinem fudit; contentiosiore prælio decertare non potuit, quando tam pretiosum liquorem inter dimicandum fudit : At enim de Domino fit Magister, nec videretur etiam ita quicquam præstitisse, nisi Magister factus, et ipse nobis verba salutis annuntiasset, et alios Evangelii satores, ac præcones, ignaro rerum salutis suæ orbi terrarum, submisisset. TERTUL. l. de Patient.

S. Bernardinus utilitatem hæc exemplo Lazari demonstrat, dicens : Unde animæ in peccato mortali defunctæ resurgent ad vitam gratiæ, nisi ex vivificante calore divini verbi? Hinc Prov. XIII, dicitur : *Lex Dei fons vitæ, ut declinet a ruina mortis.* In suscitatione Lazari voce magna clamavit : *Lazare, veni foras; et statim prodit qui erat mortuus, at ostendatur, quod in verbo Dei animam vivificantem, est veritas in voce, charitas in magnitudine, et potestas in clamore, statim prodit ad vitam gratiæ, qui mortuus fuerat in interitu culpæ.* Joan. v. *Venit hora, et nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei, et qui audierint, vivent.* S. BERNARD., t. II, s. IX, in 1, Dom. Quad. a. 2, c. 1.

Deus olim Ezechielem Prophetam ad agrum quemdam remisit, calvariis, nudisque mortuorum ossibus plenum, qui cum in eodem loco hinc inde circumspexisset, a Deo in hæc verba interrogatus fuit. *Fili hominis, putans vivent ossa ista? Cui Propheta respondit : Domine Deus, tu nosti. Præcepit igitur illi Deus dicens : Vaticinare de ossibus istis, et dicet eis : Ossa arida, audite verbum Domini.* At vero quodnam in eo latet mysterium,

quod increata sapientia Ezechielem huic tam ingenti ossium mortuorum multitudini, quæ nec aures, nec animam, nec intellectum habent, prædicare jusserit, dicendo : *Ossa arida audite verbum Domini?* Quo fine jubebatur divinum ipsius verbum prædicare in vacuum? *hæc dicit Dominus ossibus his* (verba sunt Prophetae prosequenti relationem ejus, quod operatus est Deus : *Ecce ego intromittam in vos spiritum, et vivetis, et dabo super vos nervos, et succrescere faciam super vos carnem, et scietis, quia ego Dominus* : Enim vero continget nonnumquam, quod peccator aliquis habitatus, in cujus ossibus hoc, vel illud vitium firmiter radicatum sit, hujus cor aridum sit instar silicis; continget, inquam, quod si talis prædicationi cujusdam Ezechie- lis v. g. vel alterius apostolici prædicatoris præsens assistat, sub eaque compunctus in corde suo convertantur, suamque pristinam duritiam detestans, ad vitam gratiæ redeat; de hoc tunc vere dici poterit : *Ecce crescere faciam super vos carnem, et superextendam in vobis cutem, et dabo vobis spiritum, et vivetis, et scietis, quia ego Dominus* : Et vero vix prædicare coepit, cum ecce Propheta dicit : *Factus est sonitus prophetante me, et ecce commotio, et accesserunt ossa ad ossa, et unumquodque ad juncturam suam; steterunt super pedes suos exercitus grandis nimis.* Ecce tibi, quæ verbum Dei patrat miracula, nimirum defunctorum ossa revivificat, et revirescere facit, atque ex frigidis cineribus integros armat exercitus. MANSI, disc. XIII, n. 6.

Mysterio non vacat tributum illud, quod subditi Prophetae Jobi, post superatas omnes illius ærumnas, revertere, et obsequiose eidem obtulerunt; dicit enim sacer textus : *Dederunt ei unusquisque ovem unam, et inauram auream unam.* Enim vero quod ei ovem unam singuli donarint, haud difficile intellegitur, cur id fecerint, quia pretiosiores illius sæculi divitiæ, non in argento, et auro, sed in gregibus, armentis, aliisque similibus rebus fructiferis consistebant; quod vero vel maxime admirationem meretur, est, quod singuli præter ovem, etiam inauram auream unam obtulerint; quæ enim est inter ovem, et inauram proportio, quod simul hæc duo conjunxerint? Pro responsione advertendum est, inauram auriculæ esse ornamentum, mysticeque denotare facilitatem optimamque dispositionem ad audiendum; ac proinde ovi, quæ animæ, ad gloriam prædestinatæ, est symbolum, merito inauris adjungitur,

ad denotandum, quod audiendo, et adimplendo vocem Dei, æterna prædestinatio comparetur; nam, ut Didacus Stella ait : *Habent divina verba nescio quid divini, et paterni amoris, quod audientes filii Dei, qui ad æternam beatitudinem destinati sunt, in ipsis agnoscentur, gaudent, et exultant.* Idem disc. xv, n. 1.

DIGNITAS. — Guericus Abbas, tres ait esse Christi matres, quarum prima Virgo Maria, secunda Gratia, tertia Sapientia, quæ suis erga Christum officiis sibi admodum sint similes, illaque commune habeant, quod suo quæque modo illum inumbret, contegat, et obnubat, et major sit omnium erga illum reverentia. Mox ut natus est Christus, mater Maria quibusdam assumptis pannorum involvit infantem. Sic mater Gratia dispensatoris speciebus rerum (panis puta, et vini in Sacramento Eucharistiæ) ejusdem sacri Corporis nobis obtegit veritatem : Sic etiam mater Sapientia enigmatibus, et figuris arcanam divini verbi contegit majestatem, ut sit majori in pretio, enixiusque colatur, quo minus intelligitur. Hinc accipio, quantum revereri debeamus prædicationem divinam, et sapientiam evangelicam, cum sit mater Dei, et Verbi æterni, per quam sit, ut in animabus nostris generetur. Certe cultum illi nihil inferiorem debemus, quam matri Gratia, quæ in augustissimo altaris Sacramento elucet. GUERICUS, serm. v, de n. Christi.

Vendidit Magistrum suum Judas, et triginta, non amplius argenteis vendidit : *Constituerunt ei triginta argenteos,* inquit S. Matthæus c. xxvi. Quærit S. Pascasius ibidem; quod consilium esse potuit perfidiosi, et infamissimi discipuli, qui triginta solum argenteis Christum vendidit? Respondet, id Judeos fecisse ut eum utrinque, quam possent, despicitissime abjectum facerent, adeo triginta (quod nulli homini alteri probrum accidit) argenteis venalem dedisse. Triginta, ac tres annos inter homines homo Christus egerat, ex quibus triginta priores totidem argenteis, uno videlicet quemque annum argenteo, emerunt, quo significare voluerunt, tam vilem, ac sordidam fuisse ipsius vitam, ut majoris, quam argenteo, unusquisque illius annus emi nec posset, nec deberet, nisi quod etiam sic nimiam in illo pecuniam collocari putarent : Tot argenteis emitur, quot annis peregrinatus est in hoc mundo usque ad baptismum, inquit ille. Hic ergo illud quæro

qui factum, quod reliquis tribus, quos Christus supra triginta vixit annis, non constituerunt pretium, non deputatum suum cuique vel argenteum? causa fuit, quod ii fuerunt anni prædicationis, quibus suam illis doctrinam ministravit; et quamquam eam audissent ab homine, de quo abjectissime sentiebant, sat illis tamen erat, fuisse prædicationis eos annos, ut nullum iis pretium designarent. Tametsi enim improbissimi, et contuminatissimi essent Scribæ, ac Pharisei, tametsi perfidissimus Judas, at tamen iis annis pretium invenire non posse putabant, quos vel Christus, quem vilissimum habebant, prædicando transmiserat. S. PASCASIUS, apud Didac. Nys. § 8. Per. II, post Dom. III. Quad.

Aod, cum designasset animo necem, quam inferre Eglon regi volebat, sedentemque illum in æstivo concaulo solum reperisset, sic appellavit : *Verbum Dei habeo ad te.* Judic. III, 20. Vix audivit mentionem verbi Dei fieri Eglon, quando, tametsi erat crassus nimis, ut eum Scriptura delineat, et Rex, statim surrexit de throno. Quare istud? Respondet Abuleus : In reverentiam verbi Dei, ut non audiret illud sedendo. Dixerat Aod, verbum Dei se habere, quod illi annuntiaret, quando is statim a Sella se propitius constitit, ut eo Dei verbum cultu deveniret, indignum arbitratus, si illud sedens ausculetaret. At si homo gentilis tantum detulit Dei verbum, quantum illud observare debet Christianus Catholicus, quod est mater Sapientia, quod est ros aimarum, et nutrimentum earumdem, quod aperit fores gratia, et inducit in gloriam?

Tanta dignitatis divinum verbum est, ut major ex dignissima ejusdem perceptione Deiparæ accedere visa sit dignitas, quam ex corporali Verbi incarnati conceptione. Non mea, sed magni Augustini hæc est oratio : Materna propinquitas nihil Mariæ profuisset, nisi felicius Deum corde, quam carne gestasset : Beator ergo Maria percipiendam fidem Christi, quam concipiendam carnem Christi. Hæc San. Augustinus. Quamquam nec ventre conceptura Christum fuisset Virgo benedicta, si mente prius non concepisset, antequam parturiret; Peperit, inquit de Deipara vates Evangelicus Isai. LXVI, in quæ verba Rupertus cap. xxxi, in Isaiam. Antequam Filium visibilem ederet, peperit, et mater ejusdem Verbi effecta est; concepit enim corde, et verbum Dei peperit ore. Quare, et

prædicatores omnes in Matre Dei figuratos vult Bernardus ser. viii. Maria prædicatores significat, qui enim aliis evangelizant, quasi Jesum in utero portant, et aliis pariunt. Beati proinde qui audiunt verbum, ut concipiant in corde suo Jesum. S. Aug., *l. de S. Virgin.*, c. iii, in tr. x, sup. Joan.

Sed et ex eo colligi videtur posse verbi divini dignitas quod majorem apparatus adhibere Deus visus sit concionatores instituendo, quam divinissimam Eucharistiam dispensando; ad hujus enim præparationem pedes Apostolicos, adhibito in ministerium aquæ elemento, abluit; at vero, cum prædicatores adornandi essent, Spiritus Sanctus in ignis (elementorum principis) specie, cælo descendit, et non pedes modo, sed caput, et manus, et Apostolos totos deparavit, ut sua prædicando, divino verbo constaret dignitas: *Beati, qui audiunt verbum Dei.* HARTUNCK., l. c., § 8.

Pater Aternus, qui ante Filii in carne apparitionem non nisi semel locutus dicitur *Semel locutus est Deus*, Psal. lxi, v. 12, postquam Unigenitus prædicationis suæ officium inchoasset, semel, iterumque loqui auditus est: *Hic est filius meus dilectus, ipsum audite*: Audiri jubet Filium, non videri, non tangi, non gustari. Cur audiri potius, quam miracula spectari? quam Corpus sacrosanctum manducari? quam fimbriam vestimenti ejus contingi? imo, quam eum eo tormenta sustinere? cum eo sacrificium litare? *Sacrificium et oblationem nolavisti, aures autem perfecisti mihi*: Ps. xxix. Non imperat sacrificium offerendum, sed aures verbo divino audiendo commodandas; quia a verbo auditore verè felicitatis sumitur exordium. Audire divinum verbum, est Filio Dei assimilari, et in Filium Altissimi faustissima metamorphosi transmutari. Dixit id Pater cœlestis ore Davidico, Ps. lxxxi, 6. *Ego dixi: Dii estis, et filii Excelsi omnes*. Repellit eandem, confirmavitque sententiam Filius Dei Joan. viii. Illos dixit Deos, ad quos sermo Dei factus est. Ut indubitatam sit, ratione divini Sermonis, divinum homini Nomen communicari, inquit Eminentissimus Cajetanus. *Arias ibi*.

DAMNUM NEGLLECTI VERBI DIVINI. — Ex Genealogia Christi excluduntur a S. Matthæo tres: Ochozias, Joas, Amasias; cur hi præ ceteris, quos extra dubium est sceleratioribus hæc triade fuisse? Respondit S. Aug. q. 88, in nov. testam. Quia alii nequissimi Reges,

qui nominantur, habuere parentes saltem bonos, quorum merito referuntur ipsi in sylabum progenitorum Christi; hi autem habuere idololatrias parentes; et ipsi fuere tales, ut constet, quantum virtus progenitorum filii prosit. Respondet deinde S. Hieronymus, S. Hilarius, S. Paschasius, Abulensis, D. Thomas, et alii, quia fuere filii, nepotes, et abnepotes Regis Achabi, cui Deus minatus fuerat, se omnem ejus posteritatem usque ad quartam generationem deleturum. III. Reg. xxi, vers. 2. Tantum nocet majores habuisse malos! Respondet præterea Rupertus Abbas hic, tres Reges idco omissos, quia non audiverunt verbum Domini, sed illius præcones interemerunt. De Ochozia constat ex II. Part. xii, v. 4, quod contemptis Prophetis, malos consiliarios adhiberit in interitu suo, Joas occidit Zachariam, II. Paral. xxiv, v. 22. Amasias contradixit Propheta. II. Paral. xxv, v. 16. *Num consiliarius Regis es? quiesce ne interficiam te*. Hi proinde non sunt digni Genealogia Christi, ob verbi divini contemptum. Ex quo infero, deletos videri de libro vitæ, qui non sunt in numero auditorum verbi divini. Ruperti verba sunt: Isti soli de memoria præsentii, de libro generationis Jesu Christi repulsi sunt, qui verbum audiri, vel præcones verbi Dei vivere passi non sunt. *Ibid.*, § 4.

In vita S. Odonis legitur, quod, cum Religiosus quidam in extremo agone cum morte luctaretur, in aliis Monachis confratribus suis lectum ejus instar coronæ cingentibus magna cum animi anxietate se recommenderit, elata voce clamando: *Modo raptus sum ad judicium, ibique protulit contra me accusator humani generis de micis panis sæculum plenum, quas colligere secundum consuetudinem nolui, et de mensa ceciderunt*. Quanto igitur est verisimilius, quod Deus ad nostri justissimam condemnationem suo tempore faciendam, minutissimam habiturus sit rationem micarum spiritualium panis verbi divini, de quibus præceptum habemus manifestam: *Colligite fragmenta, ne pereant*. MANSI, d. xxv, n. 6.

In lib. IV, Reg. cap. vii, legitur, quod cum Samaria arcta obsidione cineta, adeo extrema urgeretur fame, ut matres propriarum prolium vescerentur carnibus, et Elisæus Propheta prædiceret, futurum, ut sequenti die ingens in urbem panis abundantia advenienda esset, unus e Ducibus verbum hoc risu excepit. At vero Propheta hanc ei penam

prædixit: Videbis oculis tuis, et inde non comedes: Et revera ita accidit, quia a nimia populi multitudine, et pressura suffocatus fuit; per istum vero, qui fuit incredulus verbo Elisæi, ut Lyranus ait, intelligitur quilibet incredulus verbo prædicantis verbum Dei, et ideo, sicut ille Dux ex hoc incurrit mortem corporalem, sic iste mortem spirituales. *Ibidem*, n. 2.

Advertendum est, quod de illis, qui Manna nasearunt, dicentes: *Anima nostra naseat super cibo isto levissimo*, sacer textus mox subjungat: *Quamobrem misit Dominus in populum ignitos serpentes, ad quorum plagas, et mortes plurimorum etc.* Idem quoque supplicium Deus frequenter illis immittere solet, qui pretiosissimum divini verbi manna naseant, et aversantur; scilicet, quod illos pestatati serpentum infernalium dimittit, permittendo, ut omnigenæ tentationis nidus eant, et centrum, vel etiam ut a quolibet quantumvis horrendo serpente, id est, peccato, intoxicentur. Porro multi sunt, qui graves in hac vita experiuntur sibi obvias ærumnas, et adversitates, quæ tamen, si cuncta bene considerentur, saepe hujus a nobis abominati, et neglecti vel contempti verbi Dei penæ sunt, et supplicia. S. Augustin. in tom. IX, tr. v, de tempore barbarico ita scribit: *Advent tempus illud quod prædixit Dominus: Putas cum venerit Filius hominis fidem inveniet in terra? quis habet fidem? quis credit verbis divinis? Prædicamus, et non facimus, auditis, et facere non curatis. Merito omnes sub flagello conterimur, et doctor, et auditor, et contemptor*. S. Aug., to. IX, de temp. i, Barb. tr. v.

MISCELLANEA.

QUALITAS. — S. Thomas in illud Apostoli: *Perpanas scripsi vobis (Hebr., v. 12)*: commentans, sermones ait, breves valde accepti sunt, quia si sunt boni, avidius audiuntur: si vero mali, parum gravant. S. Thom., in c. xii.

Demosthenes, cum coram Atheniensibus perorans, parum eos attentos esse adverteret, subito incepit fabulam de quopiam, qui asinum conduxerat, et eum sub meridiem ob calorem Solis sub asino sedere, et umbram capere vellet, prohibitus est a locatore, eo quod asinum, et non umbram, conduxisset. Ad quam litem narratam cum valde attentos videret auditores, e concione se proripere

voluit; illis vero eum retinere conantibus, et, qua ratione finis talis foret, edicere jubentibus, his verbis graviter increpato dimisit: *De umbra asini audire cupitis, de Græciæ salute audire non vultis*. PLUTARCH. in Dom.

Dicentis laus in fletu sit audientium. S. HIER.

DIGNITAS. — S. Paschasius in illa verba: *Constituerunt ei triginta argenteos*: querit, cur Judæi triginta argenteos obtulerint Judæ pro Christi venditione? et respondet, eos pro singulis annis, quibus Christus privatim vixit, singulos argenteos constituere voluisse; pro ultimis tribus autem in prædicatione verbi Divini consumptis nullum obtulisse, eo quod satis estimari eos non posse crederent. *Nyss. s. in III. Domin., Quad.*

Regis Chinesis, qui sexaginta sex Regnis imperat, litteris tantus honor a Chinesibus exhibetur, ut purpurea regis sella includat, a quatuor equis regis ut Rex ipse portentur, et a satellitibus quoque stentur; quanto majori honore verbum Dei excipendum erit, quod SS. Patres Epistolam Dei vocant? ENGELG. § 2. *Dom. Sexagen.*

AUCTORES.

Mathias Faber Domio. Sexag. conc. i, 5 et 6. Item Dom. vi, post Epiph. conc. vi. Item Dom. iii, post Pent. conc. vii. Item Dom. iv, post Pentec. conc. ii et iv. Item Dom. iv, post Pent. c. iv. Item in Auctario th. i, in Dom. vi, post Epiph. Item th. i et ii. Dom. iv, post Pent.

Henricus Engelgrav. part. I. Evangel. embl. 14, in Dom. Sexag.

Thomas Stapletonus Dom. Pass. text. 2. Dom. Sex. text. 1, 2, 3 et 8. Dom. iii. Quadrag. text. 7. Dom. iv, post Pent. text. 1. Dom. ii, post Pent. text. 2.

Ludovicus Granatensis in locis comm. V. Prædicator. fol. 137, et V. Scriptura Sacra fol. 769, et V. Auditor verbi. fol. 119.

Philippus d'Outreman in Pædag. Christ., p. 2, c. xxii.

Joseph. Lang. V. eod. et V. Scriptura in Polyanth.

Laur. Beirlynek. in theatro vitæ humanæ. V. eod.

Antonius Danroliius in Catechismo historiali c. iii, tit. 74, 75 et 76.

Joannes Major in magno Speculo Ex V, eod.